

**Gradivo k razstavi »The Data and the Sovereign –
podatki in njihova moč«**

Napotki za obiskovalce razstave

Spoštovani obiskovalci,

preden si boste ogledali gradivo k razstavi, vas vabimo, da si preberete nekaj koristnih napotkov:

1. Najprej si oglejte gradivo k razstavi in se seznanite s temami, ki pokrivajo področja tako spleta in mobilnih telefonov kot tudi dronov.
2. Do vseh besedil in nalog lahko dostopate preko QR-kode, zato vas prosimo, da si **prenesete in namestite aplikacijo – t.i. čitalnik QR-kod** – na vaših mobilnikih. Za izbrane naloge v gradivu so na voljo tudi rešitve.
3. Za reševanje ene izmed nalog je predvidena tudi uporaba **aplikacije Pic-Collage**, zato predvidite nekaj časa, da si namestite in ogledate omenjeno aplikacijo.

Splet in mobilni telefoni

Danes si ne moremo predstavljati sveta brez računalnikov, notesnikov, pametnih telefonov in seveda interneta. Ogled voznega reda, rezervacija vstopnic, nakupovanje ali klepet s prijatelji in znanci – z računalnikom ali s pametnim telefonom in z dostopom do interneta je vse mogoče! Ampak kaj pravzaprav že veste o internetu?

1. Svoje poznavanje zgodovine spleta lahko preverite v spodnji nalogi. **Preberite nalogo in povežite letnice z ustreznimi informacijami.**

A 2007	1 je bil naložen prvi videoposnetek na portal <i>YouTube</i> .
B 2005	2 je luč sveta ugledal <i>Google</i> .
C 2001	3 je podjetje IBM predstavilo prvi osebni računalnik .
D 1997	4 se je s prvim pametnim telefonom <i>iPhone</i> začelo obdobje mobilnega interneta.
E 1993	5 je Ray Tomlinson poslal prvo elektronsko pošto .
F 1981	6 so na univerzi Illinois razvili prvi brskalnik <i>Mosaic</i> .
G 1971	7 je nastala prva prosta enciklopedija <i>Wikipedia</i> .

2. Vas zanima, kdaj so se pojavili **prvi mobilniki**? **Pojdite na spletno stran** <http://dne.ena.com/Mobilniki/35-letnica-prvega-klica-z-mobilnega-telefona.html> **in odgovorite na vprašanja:**

a) Kdo velja za očeta **mobilnega telefona**?

Martin Cooper

b) Kdaj se je pojavil na trgu?

c) Koliko je bil težek?

d) Kako dolgo je zdržala baterija?

2.1 Želite izvedeti tudi kaj o zgodovini mobilne telefonije in **pametnih telefonov**? **Oglejte si vsebino na** <https://www.delo.si/znanje/izobrazevanje/kabinet-cudes-od-cegla-do-pametnega-telefona.html> **in zapišite odgovore na vprašanja:**

a) Kdaj so se začeli prodajati mobilni telefoni v ZDA?

b) Katerega leta se je začel razvoj mobilne telefonije v Sloveniji?

c) Kako se je imenoval **prvi pametni telefon**? Kdaj je prišel na trg? Katere funkcije je imel?

d) Kako se je imenoval **prvi pametni telefon**, ki je uporabljal brezžično omrežje za spletno pošto? Kdaj se je pojavil na trgu?

3. Kaj ste si zapomnili o zgodovini interneta in mobilne telefonije? **Rešite spletno nalogo na** <https://learningapps.org/display?v=pnn2mj8na19>.

Veliko uspeha pri reševanju naloge 😊.

Digitalne sledi

1. Kaj je digitalni odtis? Preberite besedilo na povezavi <https://safe.si/nasveti/moja-identiteta-in-zasebnost/spletni-ugled> in na kratko odgovorite.

2. Razmislite, kje vse ste na spletu že razkrili svoje osebne podatke. Podatke vnesite v spodnjo tabelo in v prvi koloni dopolnite še morebitne nadaljnje podatke.

Osebni podatki	Spletne strani, družabna omrežja, spletna orodja
1. ime in priimek	<i>npr. Facebook</i>
2. kraj bivanja	
3. rojstni dan	
4. izobrazba, poklic in podjetje	
5. prehranjevalne navade	
5. prosti čas in hobiji	
6.	
7.	

3. Kaj lahko počnemo s pametnim telefonom z internetno povezavo in brez nje? **Pri posamezni aktivnosti zapišite ustrezno številko, in sicer: številko 1** za aktivnosti, pri katerih je potrebna **internetna povezava**, in **številko 2** za aktivnosti, pri katerih **ni potrebna internetna povezava**.

_____ fotografiramo

 1 nalagamo fotografije (npr. Instagram)

_____ klepetamo

_____ uporabljamo kot žepni računalnik

_____ blogamo

_____ pošljemo SMS

_____ telefoniramo

_____ tvitamo

_____ objavljamo novosti (npr. na Facebooku)

_____ uporabljamo kot terminski koledar

3.1 In kaj vi najpogosteje počnete s svojim pametnim telefonom? **Napišite.**

4. Brez vaše vednosti (in pogosto brez vašega dovoljenja) se lahko zbirajo različne informacije o vas.

Kako se lahko pred tem zaščitite? **Koristne informacije o tej temi najdete tukaj:**

https://www.delo.si/assets/media/picture/20161114/vni_1.jpg?rev=0

Zapišite nekaj nasvetov.

Na forumu ne razkrivajte osebnih podatkov.

Nadzor v našem vsakdanu

1. V našem vsakdanjiku smo med drugim tudi pod budnim očesom nadzornih kamer – posebej še na javnih mestih. **Premislite in na kratko odgovorite na vprašanja:**

a) Kje se v vašem kraju oz. okolju nahajajo kamere?

b) Zakaj so nameščene na teh krajih?

c) Navedite argumente za in proti kameram na javnih mestih.

2. **Oglejte si oz. preberite govor H. Elahija »FBI, here I am!«.** Njegov govor v angleščini je dostopen na povezavi https://www.ted.com/talks/hasan_elahi/transcript#t-17935. Pod videoposnetkom je na voljo tudi transkripcija v slovenščini.

Zabeležite si:

a) Zakaj je H. Elahi začel beležiti svoje življenje s kamero?

b) Navedite, na katere načine dokumentira svoje življenje.

3. Premislite naslednja vprašanja in na kratko odgovorite na sledeča vprašanja:

a) Beležite svoje življenje s pomočjo kamere na pametnem telefonu?

b) Objavljate fotografije, na katerih ste vi ali vaša družina, na družabnih omrežjih kot Facebook ali Instagram? Zakaj ja/ne?

c) Pazite na to, kdo lahko vidi vaše fotografije?

Namig: V pomoč pri odločanju, kaj objaviti in česa ne, vam je lahko t.i. drevo odločanja, ki je dostopno na https://safe.si/sites/default/files/drevo_koncna_vsebina.pdf.

4. Izberite pet do sedem fotografij, ki ste jih napravili s svojim pametnim telefonom in jih na kratko komentirajte (1–2 stavka). Za to uporabite brezplačno spletno orodje *Pic Collage*, ki je dostopno na <https://pic-collage.com/>.

Razkritje podatkov o množičnem nadzoru – Edward Snowden

1. **Kaj že veste o Edwardu Snowdnu?** Ste že slišali to ime? Če ne, lahko več informacij najdete na Wikipediji: https://sl.wikipedia.org/wiki/Edward_Snowden.

Zapišite nekaj informacij.

a) Koliko je star?

b) Kje je bil zaposlen?

c) Kdaj in kako je postal zna

2. Leta 2016 je nastal nemško-ameriški film o E. Snowdnu. **Oglejte si napovednik za film** <https://www.kolosej.si/filmi/film/snowden/> **in na kratko odgovorite na vprašanja.**

a) Za kateri filmski žanr gre?

b) Kaj ste v napovedniku za film izvedeli o E. Snowdnu?

3. Vam je beseda žvižgač znana? Edward Snowden je eden najbolj znanih žvižgačev. **Na spletni strani <https://sl.wikipedia.org/wiki/%C5%BDvi%C5%BEga%C4%8D> preberite informacije o žvižgačih in na kratko odgovorite na vprašanja.**

a) Kako je nastal izraz žvižgač?

b) Kdo je žvižgač?

c) Katere informacije razkrivajo žvižgači?

d) Kakšen je odnos do žvižgačev?

3.1 Ali poznate žvižgače v Sloveniji? Več informacij o temi najdete na <https://www.rtvsllo.si/evropska-unija/ali-bo-zastrasevanja-in-sikaniranja-zvizgacev-res-kmalu-konec/487587>. **Oglejte besedilo in odgovorite na vprašanja.**

a) Kdo so žvižgači v Sloveniji?

b) Ali so zaščiteni z zakonodajo?

Droni

1. Kako lahko razumemo naslov »Opazovanje ptic v 21. stoletju«? O čem bi lahko govorilo besedilo? Katere ptice so mišljene?
Zapišite svoje ideje.

1.1 Sedaj si prenesite in oglejte celotno besedilo na http://www.dronesurvivalguide.org/TXT/DSG_Sl.doc ter ga primerjajte s svojimi idejami. Ste imeli prav?

2. **Preberite besedilo »Opazovanje ptic v 21. stoletju«** na http://www.dronesurvivalguide.org/TXT/DSG_Sl.doc in odgovorite na vprašanja:

a) Po čem so lahko naši predniki prepoznali ptice roparice?

Glede na njihovo obliko.

b) Kaj so droni?

c) Zakaj se uporabljajo? Čemu služijo?

d) Kako veliki so droni?

3. V katere namene se lahko uporabljajo droni? Oglejte si vsebino na <https://tehnovezdje.si/z-droni-med-stolpnice-v-jaske-cez-vodo-in-v-hribe/> in navedite, v katere namene se uporabljajo droni.

npr. snemanje in fotografiranje objektov z velike višine,

4. Ste že upravljali dron? **Pojdite na spletno stran <http://www.dronbonton.si/nagradna-igra/> in s pomočjo igre na zabaven način preizkusite, kako je upravljati dron.**

Ob koncu igre si zabeležite:

a) Kateri dron ste upravljali? Kako je bil označen?

b) Kolikšno razdaljo ste preleteli z izbranim dronom?

c) Katero medaljo ste si prislužili?

Rešitve za izbrane naloge v gradivu so dostopne na <https://learningapps.org/display?v=ptvx676i219>.

Mnenje o razstavi

Če ste si ogledali razstavo, vas prosimo, da odgovorite na vprašanja:

a) Kaj vam je bilo najbolj všeč?

b) Kaj ste novega izvedeli?

c) Kaj vas je presenetilo?

d) Komu bi priporočali ogled razstave in zakaj?

Hvala za vaše odgovore 😊.

Impresum

Avtorici:

dr. Aleksandra Łyp-Bielecka
Justyna Sobota

Predelava in oblikovanje gradiva:

Marjetka Marko

Urednica:

mag. Katja Bradač